

“BABEȘ-BOLYAI” UNIVERSITY CLUJ-NAPOCA
FACULTY OF HISTORY AND PHILOSOPHY
DOCTORAL SCHOOL “HISTORY. CIVILIZATION. CULTURE”

“The Burning Bush” from the Antim Monastery:
History, Memory, Discourse
- Summary -

Ph.D. coordinator:

Prof. univ. dr. Radosav Doru

Ph.D. candidate:

Sandu (Ursu) Ioana-Zoia

INTRODUCTION

I. Historiographical debates, concepts, method	5
<i>I.1. Historiographic Preliminaries. The Totalitarian School and Revisionism</i>	14
I.1.2. “The Burning Bush” between the Totalitarian and the Revisionist paradigms	14
<i>I.2. “Anti-Communist Resistance”. Content of the concept, projections and consequences</i>	18
I.2.1. Popular resistance, anti-communist resistance, dissidence, and “The Burning Bush”	21
<i>I.3. Historiography of the research theme</i>	28
I.3.1. General historiography on religious repression in communist Romania.....	28
I.3.2. Historiography of the Romanian Orthodox Church during communism.....	31
I.3.3. Historiography of the “Burning Bush” from the Antim monastery.....	33
<i>I.4. Critique of the sources: the memory of “the Burning Bush”</i>	38
I.4.1. Memorialistic literature.....	38
I.4.2. The “spoken” memory of the Burning Bush: interviews and oral history.....	49
II. The Archives and Discourse Analysis	68
<i>II.1. Theoretical framework</i>	69
<i>II.2. The files of the Burning Bush: structure and content</i>	70
<i>II.3. Levels of analysis</i>	75
II.3.1. The words: a non-quantitative lexicological approach: “mysticism”	76
II.3.1.1. The virtualities of the word: definition of the terms.....	79
II.3.1.2. The polemic intertext: the Securitate and mysticism.....	84
II.3.1.3. Semantical structures: “mystic” and “mysticism”	86
II.3.1.4. Types of discourse and situations of communication.....	98
II.3.2. Enunciation.....	100
II.3.2.1. Instances of enunciation and scene of enunciation.....	100
II.3.2.2. Conflictual discourse in the procès-verbaux of interrogation.....	103
<i>II.3.3. Textuality: narrativity and argumentation</i>	106
III. The History of the Burning Bush	109
<i>III.1. Re-tracing the events</i>	109
III.1.1. The young and the Burning Bush: from Rarău to the Mironescu home.....	109
<i>III.2. Biographies and identities</i>	124
III.2.1. Daniil Sandu Tudor: from journalism to mysticism.....	124
III.2.2. Biographies of Benedict Ghiuș: narratives from biographical files.....	135
III.2.3. Alexandru Mironescu: professional re-integration and religious identity.....	153

III.2.4. Vasile Voiculescu: the mystical physician and the poetry of prayer.....	168
III.3. <i>Representations and definitions of the “Burning Bush”</i> : an interpretation	173
CONCLUSIONS.....	181
ANNEXES.....	183
Annex 1. Curriculum vitae (1947) of Benedict Ghiuș.....	183
Annex 2. Biographical file (1950) of Benedict Ghiuș.....	185
SELECTED BIBLIOGRAPHY.....	189

Key-words: political repression, clergy and intellectuals during communism, discourse analysis, semantical analysis, informative tracking

An attractive topic for historians, theologians, philosophers, writers or journalists alike, the “Burning Bush”/ “Rugul Aprins” group from Antim benefited from memorialistic and historiographical recoveries placing it in a general image of exemplarity. Whether it is the exemplarity of an inherent anti-communism (“spiritual opposition” to communism, “resistance through faith”), the exemplarity of political detachment (“cultural circle”, “spiritual circle”) or the ideal of “living conviviality” between clerics and scholars (“intellectuals and the Church”), the “Burning bush” retains its quality of being a paradigm for each of these situations.

The “Burning Bush” defines, *stricto sensu*, a group of intellectuals who in the mid-1940s were the promoters of a cultural and theological circle gathered around the Orthodox Christian monastery of Antim in central Bucharest. As a result of lasting friendships and cultural and religious affinities dating back to the interwar period, the spiritual circle “Burning Bush” also had an official formula, under the name of “Our Lady of the Burning Bush Association”. The activity of the association consisted of meetings/conferences open to the public on Sunday afternoons.

The “experiment” proposed at Antim as well as the “solution” found by the Burning Bush for life during communism remain original enough to intrigue and continue to attract the sympathy of researchers from various fields. The episode of the imprisonment of the members of the “Burning Bush” is also representative for the repressive policies of the communist regime of the late 1950s, which did not target “political” enemies in the common sense of the word - those who actively sought to overthrow the “state order” - but those who thought, wrote and dreamed of horizons other than socialism. Therefore, the study of “The Burning Bush” from Antim is at the confluence of very different thematic historiographies, being able to provide an answer for each of them.

First of all, the history of the “Burning Bush” coincides with pages from the history of the Romanian Orthodox Church during the communist regime. It is not only about the “underground” church, in prisons, but even about the official one: Archimandrite Benedict Ghiuș was for a short time patriarchal vicar and abbot at the Antim monastery (1949), he was priest at the Patriarchal Cathedral between 1955-1958 and 1964-1974, and he was also the confessor of Patriarch Justinian and his close collaborator.

Secondly, the political detention of the members of the “Burning Bush” connects the research theme with the universe of the Romanian gulag, with the topics of repression, memory and suffering. Most of the intellectuals and clerics arrested in the group experienced detention in Aiud, the prison destined for intellectual and cultural elites, while the young people arrested generally experienced the Gherla and Periprava prisons.

The life before and after the detention of the survivors of the “Burning Bush”, accurately documented in the Securitate files, favours explorations from the sphere of daily life and private life under communism. We cannot neglect the aspects of biography and identity either. The “Burning bush” can also be discussed in terms of religious identities in communism, since their anchoring in the mystical and hesychast tradition of Orthodoxy differed radically from the “social apostolate” Christianity promoted by the Romanian Orthodox Church. In addition to the fact that the local church tradition was not open to the elitist model of monk-scholar, the new desideratum of co-habitation with the communist regime had also imposed the promotion of a “mass” Christianity with anti-bourgeois, anti-elitist and anti-intellectual accents. This explains how, in the era, other clerics’ perceptions of the “Burning Bush” members sometimes ranged from accusations of pro-Catholicism and Westernism to “unhealthy” mystical prayer practices. The interweaving of the mystical side and of the internalized prayer with the rigor of the intellectual study created, therefore, for the “Burning Bush”, a distinct identity within the Romanian Orthodox traditional spirituality.

Then, the story of the Burning Bush is also a matter of biographies. Although it is important to emphasize that the biography of the Burning Bush is more (and at the same time, less) than the sum of the individual biographies of its members, a prosopography approach could highlight the typology of the Christian intellectual from the mystical circle of the “Burning Bush”. The common points of the biographies and long-term spiritual affinities can outline a possible profile of the participant in the “Burning Bush”, while biographical divergences indicate the different, individual capitalization of the mystical experience, reflected in each of these people’s destinies.

Motivation of the research

The research started from my interest in intellectuals and clergy who experienced political detention, an interest starting from my undergraduate research (on interwar intellectual and cultural typologies) and master's degree (where I extensively explored the biography of an interwar intellectual who died during political detention, Mircea Vulcănescu).

Because the "Burning Bush" is not an entirely unknown topic to the Romanian public and has benefited from so many recoveries in the public sphere, in memory, and in memorialistic literature, a historical research focused exclusively on reconstruction would not have decisively enriched knowledge in the field, therefore I decided to place the focus of my analysis on interpretation. Thus, the thesis aims to bring originality through method and interpretation: working with oral history sources, understanding and analysing Securitate documents through discourse analysis.

The intrigue of my research started from the finding that, despite the fact that more than 20 years have passed since the opening of the archives of the National Council for the Study of Security, the publication and capitalization of numerous documents, occasionally result in a use of the documents without an appropriate methodology. Of course, this is not an indispensable requirement for working with Securitate archives, but the fact that some researchers either do not identify ideological interpositions as such in the language of the files or, on the other hand, exaggerate them (this leading to a bias on their interpretations and reconstructions) led me to an attempt of understanding how ideologization and instrumentalization function within the Securitate documents. In this regard, the research has experimented with various methodological solutions in order to properly explain how the language of these documents works: their semantics, narrativity and argumentation, the consequences and the impact on the content of the archive, its operation and the meaning of terms. At the same time, the methodological explorations within the thesis represent a useful exercise for a better understanding of the realities of the era, which directly influenced the production of the discourse of the files.

Research objectives

The research pursues two major objectives: the reconstruction of the history of the "Burning Bus" and the interpretation of the Securitate archives with the help of discourse analysis. The research aims at recovering the history and memory of the "Burning Bush" with the help of a rigorous critique of the archive document but also of the memorialistic literature or oral sources, within a conscious recovery of the narrative element and the quality of history as a representation.

Short history of the topic

The “Burning Bush” from the Antim monastery is one of the examples of ideological, cultural and spiritual opposition towards the values of the communist regime. Asserting itself as an association that gave birth to a cultural and spiritual effervescence in Bucharest in the 1940s around the Antim monastery, the creation of the “Burning Bush” started from friendship and from cultural and spiritual affinities dating back to the interwar period and the Second World War.

A first initiative of “spiritual retreat” took place in Chernivtsi in 1943, at the initiative of Metropolitan Tit Simeirea. Simeirea had previously studied at Oxford, from where he returned with ideas regarding the need for a “regeneration”, a “recovery” of Orthodoxy through a deeply Christian life, with deep respect for dogmas, etc. This religious and cultural project and its values were blissfully transposed in the space of the Antim monastery. The Antim group also held a legal existence, in the form of the “Our Lady of the Burning Bush Association”, which aimed at “a deeper research and experience of Orthodox teaching and piety.” The historical context captures the period of transition and the aggressive expansion of communism, as well as the group’s approach - a combination of spirituality and culture, centred on the prayer of the heart (also called the heart prayer, the unceasing prayer, or the Jesus prayer).

In 1948 the association was disbanded and the meetings in Antim stopped, with the replacement of abbot Vasile Vasilache with Valerian Zaharia, agreed by the communist regime. Patriarch Justinian's decision to disperse the most important monks from the Antim group across the country could be explained by Justinian’s attempt to ensure their protection from direct Securitate surveillance: Sandu Tudor/ ieromonk Agaton moved to Crasna monastery, and Benedict Ghiuș and Andrei Scrima to Neamț (1950-1954). The Securitate would go on to stage a trial for alleged war crimes against Hieromonk Agaton, who is detained at the Danube-Black Sea Canal between 1949-1952. Following his imprisonment, Sandu Tudor entered Slatina monastery, eventually becoming the abbot of the Rarău hermitage. From time to time, he descended to Bucharest to reassert the spiritual connections with his friends from Antim, especially after 1954-1955, when Benedict Ghiuș also returns to Bucharest, initially as a minister priest at the Darvari monastery, and then at the Patriarchal Cathedral.

During the 1950s, the meetings between the remaining members of Antim took place either at the Plumbuita monastery, or in the house of Alexandru Mironescu, or by visiting Father Benedict Ghiuș at the Patriarchate. The activity that had consecrated the Antim group: conferences, lectures, debates inside the liturgical frame continued on a much smaller scale after 1948, at Plumbuita Monastery, “where, for almost ten years, there were much smaller meetings, small-circle lectures, more like exchanging impressions and reviews of the few specialized magazines that entered the country”.

In the summer of 1956, Architecture student George Văsâi (who first met Sandu Tudor /Father Daniil in 1952-1953), went on a trip to the monasteries of Moldova along two other colleagues of his, Nicolae Rădulescu and Emanoil Mihăilescu; while at Slatina, Văsâi urged his friends to visit together hieroskemamonk Daniil and the Rarău hermitage/skete. Once there, the three friends become captivated by Daniil's personality and by his huge culture, so after their return to Bucharest they decide to occasionally visit the house of the Mironescu family, to listen to Daniil and meet with him. In the summer of 1957, hieroskemamonk Daniil organized a symposium at Rarău, proposing a spiritual program after the model of the 1943 Chernivtsi spiritual retreat. Both this initiative and the meetings in the Mironescu house were documented informatively by the Securitate, who finds out about the activity of the "mystic circle" members' meeting at Alexandru Mironescu's home and starts the verifications in order to follow up.

After a year and a half of informative tracking, in June 1958 most of the members who formed "Burning Bush" group were arrested, even if some were related to the meetings in the Mironescu house or not; even if they were only acquaintances or if they had seldom met. The members of the arrested group are (in the order in which they appear in the Criminal files of the Securitate): Sandu Tudor, Alexandru Făgețeanu, Benedict Ghiuș, Roman Braga, Sofian Boghiu, Felix Dubneac, Arsenie Papacioc, Alexandru Mironescu, George Văsâi, Șerban Mironescu, Nicolae Rădulescu, Grigore Dan Pistol, Gheorghe Dabija, Vasile Voiculescu, Dumitru Stăniloae, Emanoil Mihăilescu. The trial took place in October 1958, and the sentence was given in early November: the sentences ranged from 5 to 25 years in prison.

The fact that the group included people who had nothing to do with the meetings held in the Mironescu house (such as Făgețeanu, Papacioc, Braga) indicates that the composition of the group was supposed to prove a legionary plot against the state (those above-mentioned had previous legionary affiliations, abandoned and not further pursued). The narrative underlying the sentence claims that these "legionary elements" (including Sandu Tudor), "and others, to hide their past, entered the monastery and became monks." The issue is broader, because the repressive reasoning is linked, in this case, to the measures taken by the regime against the monasteries for the same reasons. In this context, the meetings in Bucharest are assimilated to "religious gatherings that carried out an intense legionary activity", despite previous reports that spoke about the subversive activity of a "mystical religious circle".

The period analysed in the thesis occupies especially the years 1945-1958 (the year 1945 marking the official beginning of the Antim meetings, and 1958 - the arrest, trial and conviction of the group), with some extensions until the 1970s, for certain case studies that include the biographies of some members. In addition to all the aspects mentioned regarding the novelty and importance of the research topic, the reconstruction of the history of the "Burning Bush" group

from Antim is also an attempt at microhistory, at the intersection with reference moments from the history of Romanian communism.

The methodology chosen for the analysis of the files borrows ideas and concepts from the sphere of discourse analysis, applied to the field of history. The research aims to represent a unique contribution in the process of historical reconstruction, based on written testimonies, oral and documents, and especially aims to become an original initiative in understanding the Securitate documents on the “Burning Bush”. It is also worth mentioning that the reconstruction of some pre- and post-detention biographies for some of the “core” members of the “Burning Bush”, based on unpublished documentary sources, is part of a more general trend of recent historiography to return to biography as a historical genre.

Despite limitations related to the physical aspects of research in archives and in the field, the expected results include: the use of original documentary sources from the Securitate archives, as well as oral testimonies from people who participated directly in the phenomenon; the reconstruction of biographies and events, based on the information from the archives; also the identification of some ideas and concepts from the sphere of discourse analysis that could represent a valid methodological framework useful for the historian and researcher working with the Securitate archives.

SELECTED BIBLIOGRAPHY

PRIMARY BIBLIOGRAPHY

The National Council for the Study of the Securitate Archives (ACNSAS):

Informative Fund: file no. 2214, vols. 1-7; file no. 211015, vols. 1-3; file no. 2213; file no. 2633, file no. 203672, vols. 1-2, file no. 211015, vols. 1-3.

Criminal Fund: file no. 202, vols. 1-11; file no. 13495, vols. 1-2; file no. 17147, vols. 1-3.

Network Fund: file no. 00169, file no. 331772.

SECONDARY BIBLIOGRAPHY

****Arhivele Securității*, 4, București, Univers Enciclopedic, 2008.

****Arhivele Securității*, București, Nemira, 2004.

****Articole. Comunicări. Documente – V. Voiculescu*, 2 vol., Comitetul de Cultură și Educație Socialistă, 1976, 1979.

****Cartea Albă a Securității. Istorii literare și artistice, 1969-1989*, Editura Presa Românească, 1996.

- ****Culte religioase în Republica Populară Română*, 1949.
- ****Cuviosul Ioan cel Străin. Din arhiva Rugului Aprins*, București, Editura Anastasia, 1999.
- ****Eucharist and Martyrdom. From the Ancient Catacombs to the Communist Prisons*, proceedings of the 13th International Symposium of Science, Theology and Arts (ISSTA), Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2014.
- ****Martiri și mărturisitori în România în timpul regimului comunist*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2007.
- ****Nicu Steinhardt în dosarele Securității, 1959-1989*, selecția documentelor de Clara Cosmineanu și Silviu B. Moldovan, studiu introductiv de Clara Cosmineanu, București, Nemira, 2005.
- Anania, Valeriu, *Memorii*, Iași, Editura Polirom, 2008.
- Angermuller, Johannes, Maingueneau, Dominique, Wodak, Ruth (editors), *The Discourse Studies Reader. Main currents in theory and analysis*, Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins Publishing Company, 2014.
- Arendt, Hannah, *Originile Totalitarismului*, București, Humanitas, 1994.
- Banu, Florian, „Instrumentalizarea justiției de către regimul comunist (1945-1958)”, în *Caietele CNSAS*, nr. 4/2009, p. 121-146.
- Banu, Florian, „Rețeaua informativă a Securității în anii '50: constituire, structură, eficiență”, în *Caietele CNSAS*, nr. 2/2008, p. 7-38.
- Banu, Florian, Țăranu, Liviu (coord.), *Securitatea. 1948-1989. Monografie*, vol. I, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2016.
- Bădiliță, Cristian, Coțac, Emanuel, *Și cerul s-a umplut de sfinți... Martiriul în Antichitatea creștină și în secolul XX*, București, Curtea Veche, 2012.
- Bălan-Mihailovici, Aurelia, *Rugul aprins și starețul Daniil – Sandu Tudor*, Vatra Dornei, Panaghia, 2007.
- Benea, Grigorie (coord.), *Preoți din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului în temnițele comuniste*, Cluj-Napoca, Renașterea, 2017.
- Besançon, Alain, *Originile intelectuale ale leninismului*, București, Humanitas, 2007.
- Bichir, Florian, *Andrei Scrima, poștașul lui Dumnezeu*, Sibiu, Agnos, 2014.
- Boari, Vasile, Câmpeanu, Alexandru, Gherghina, Sergiu (coord.), *Proiectul uman comunist: de la discursul ideologic la realitățile sociale*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2011.
- Boghiu, Sofian, *O mărturie despre Vasile Voiculescu în „Renașterea”*, nr. 5/1999.
- Boia, Lucian, *Mitologia științifică a comunismului*, ediția a 3-a, București, Humanitas, 2011.
- Braga, Roman, *Rugul aprins. The Burning Bush. A Monastic Journal*, (spring 2002, vol. 15, nr. 1), published by The Dormition of the Mother of God Monastery, Rives Junction, Michigan

Caravia, Paul, Constantinescu, Virgiliu, Stănescu, Flori, *Biserica întemnițată. România 1944-1989*, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 1998

Chivu, Carmen, Albu, Mihai, *Dosarele Securității. Studii de caz*, București, Editura Polirom, 2007.

Chivu-Duță, Carmen, *Culte din România între prigonire și colaborare*, București, Polirom, 2007.

Ciornea, Carmen, *Chipul rugului aprins*, București, Eikon, 2015.

Comisia Prezidențială pentru analiza dictaturii comuniste din România, *Raport final*, București, Editura Enciclopedică, 2007.

Constantin-Nedelcu, Silviu, „Convorbire cu părintele arhimandrit Sofian Boghiu” în *Revista ASTO (Asociația Studenților Teologi Ortodocși)*, ediția a doua, nr. 8 (15)/ octombrie 2011, p. 19.

Daniil de la Rarău, *Caietele preacuviosului părinte Daniil de la Rarău (Sandu Tudor). Vol. 2: Sfințita rugăciune*, București, Editura Christiana, 2000..

Daniil de la Rarău, *Caietele preacuviosului părinte Daniil de la Rarău (Sandu Tudor). Vol. 3: Taina Sfintei Cruci*, București, Christiana, 2001.

Daniil de la Rarău, *Caietele preacuviosului părinte Daniil de la Rarău (Sandu Tudor). Vol. 1: Dumnezeu-Dragoste*, București, Editura Christiana, 2000.

Daniil de la Rarău, *Caietele preacuviosului părinte Daniil de la Rarău (Sandu Tudor). Vol. 4: Ce e omul?*, București, Christiana, 2003.

Daniil de la Rarău, *Taina rugului aprins: scrieri și documente inedite*. Ediție îngrijită și cuvânt înainte de Gheorghe Vasilescu; cu trei cuvinte mărturisitoare de Alexandru Mironescu, Bartolomeu Valeriu Anania, Sofian Boghiu, București, Editura Anastasia, 1999.

Daniil Sandu Tudor, *Taina Rugului aprins. Scrieri și documente inedite*, ediție îngrijită și cuvânt înainte de prof. Gheorghe Vasilescu, București, Editura Anastasia, 1999.

Diaconescu, Ioana, *Scriitori în arhiva CNSAS*, Fundația Academia Civică, 2012.

Djuric, Milovanovic, Radic, Radmila (eds.), *Orthodox Christian Renewal Movements in Eastern Europe*, Palgrave Macmillan, 2017.

Dobre, Florica (coord.), *Securitatea. Structuri, cadre, obiective și metode. Vol. I (1948-1967)*, vol. II (1967-1989), București, Editura Enciclopedică, 2006.

Enache, George, „Strategii de infiltrare și atragere la colaborare a cultelor religioase elaborate de autoritățile procomuniste din România în perioada 1945-1989, cu o privire specială asupra cazului Bisericii Ortodoxe Române”, în *Caietele CNSAS*, nr. 1/2008, p. 53-92.

Enache, George, *Daniil Sandu Tudor – pagini din dosarul de anchetă nr. 113 668 în „Arhivele Securității” nr. 1, 2002*, București, Editura Nemira.

Enache, George, *Misiunile Securității în problema „Culte” la începutul anilor '50* în „Analele Universității „Dunărea de Jos” Galați”, seria Istorie, nr. 8/2009

Enache, George, *Ortodoxie și putere politică în România contemporană*, București, Editura Nemira, 2005.

Enache, George, Petcu, Adrian Nicolae, *Monahismul ortodox și puterea comunistă în România anilor '50*, Galați, Editura Partener, 2009.

Enache, George, Petcu, Adrian Nicolae, *Patriarhul Justinian și Biserica Ortodoxă Română în anii 1948-1964*, Galați, Editura Partener, 2009.

Enache, George, *Represiunea religioasă în România comunistă. Studiu de caz: „Rugul aprins”* în „Analele Universității Dunărea de Jos”, Galați, nr. 3, 2004, pp. 135-152.

Făgețeanu, Adrian, *Viața mea. Mărturia mea*, Editura Areopag și Editura Meditații, București, 2011.

Fitzpatrick, Sheila, *Revisionism in Retrospect: A Personal View*, in „Slavic Review”, vol. 67, no. 3 (Fall, 2008), pp. 682-704.

Foucault, Michel, *A supraveghea și a pedepsi. Nașterea închisorii*, ediția a 2-a, Pitești, Paralela 45, 2005.

Gillet, Olivier, *Religie și naționalism. Ideologia B.O.R. sub comunism*, București, Editura Compania, 2001.

Giosanu, Cosma, ierom., *Răstignirea monahismului românesc la mijlocul secolului al XX-lea. Studiu de caz: Mănăstirile Sihăstria și Slatina*, Iași, Editura Sf. Mina, 2009.

Hollander, Paul, *After Totalitarianism (review essay)* în „Society”, July 2012, Volume 49, issue 4, p. 373.

Humphrey, Robin, Miller, Robert (eds.), *Biographical Research in Eastern Europe*, Burlington, Ashgate, 2003.

Ică, Ioan I. jr., „*Rugul Aprins*” — o înflorire a idealului isihast la începutul comunismului în România în diac. Ioan I. Ică jr., „*Studii de spiritualitate ortodoxă*”, Sibiu, Editura Deisis, 2002.

Ionescu Stăniloae, Lidia, „*Lumina faptei din lumina cuvântului*”. *Împreună cu tatăl meu, Dumitru Stăniloae*, București, Humanitas, 2000.

Ioniță, Nicolae, „*Fișe biografice ale șefilor direcțiilor regionale de securitate de la sfârșitul anilor '50*”, în *Caietele CNSAS*, nr. 5/2010, p. 7-60.

Ioniță, Nicolae, „*Fișe biografice ale șefilor unităților centrale ale Securității de la sfârșitul anilor '50*”, în *Caietele CNSAS*, nr. 4/2009, p. 183-207.

Ioniță, Nicolae, „*Politica de cadre în Securitate. Schimbarea cadrelor medii de conducere (1958-1967)*”, în *Caietele CNSAS*, nr. 3/2009, p. 23-54.

Ioniță. Nicolae, „Politica de cadre în Securitate (1956-1968). Recrutarea și pregătirea cadrelor”, în *Caietele CNSAS*, nr. 6/2010, p. 51-115.

Irimiaș, George, *Structuri textuale ale discursului politic totalitar. Studiu din perspectiva semioticii textului*, Cluj-Napoca, Clusium, 2003.

Jinga, Constantin, *Biblia și sacrul în literatură*, Timișoara, Editura Universității de Vest, 2001.

Jinga, Constantin, *Ieroschimonahul Daniil Sandu Tudor: omul și opera*, București, Editura Christiana, 2005.

Jinga, Constantin, *Mișcarea „Rugul Aprins” de la Mănăstirea Antim*, în *Altarul Banatului*, 2001, XII (XL), Nr. 10-12, p. 48-58 și Nr. 1-3/2002.

Kotkin, Stephen, *Magnetic Mountain. Stalinism as a civilization*, University of California Press, 1997.

Lemke, Jay, *Textual Politics. Discourse and Social Dynamics*, Taylor & Francis e-library, 2005.

Luchian, Nicolae Cătălin, *Monahismul moldav în primele decenii ale comunismului românesc, 1947-1977*, Iași, Doxologia, 2010.

Maingueneau, Dominique, *Analiza textelor de comunicare*, Iași, Institutul European, 2008.

Munslow, Alun, *Deconstructing history*, second edition, Routledge, published in the Taylor & Francis e-Library, 2006.

Manea, Vasile, *Preoți ortodocși în închisorile comuniste*, Cluj-Napoca, Editura Patmos, 2010.

Manolescu, Anca, *Modelul Antim, modelul Păltiniș*, Humanitas, 2015.

Manolescu, Dan, *Portret al poetului Vasile Voiculescu*, Buzău, Editura Fundației Academice „Vasile Voiculescu”, 2002.

Marga, Delia, *Introducere în analiza discursului cu referire la istorie și sfera publică*, Cluj-Napoca, Editura Fundației pentru Studii Europene, 2003.

Măduța, Sabina, *Vasile Voiculescu, scriitorul martir și Rugul aprins*, București, Editura Florile Dalbe, 2001.

Mihăilescu, Emanoil, *Organizația „Rugul aprins” în „Din documentele rezistenței”*. Revista Asociației Foștilor Deținuți Politici din România, nr.4, 1992, pp. 40-55.

Mironescu, Alexandru, *Admirabila tăcere. 2 iulie 1967 - 29 septembrie 1968*, Cluj-Napoca, Eikon, 2014, ediție îngrijită de Marius Vasileanu.

Mironescu, Alexandru, *Admirabila tăcere. Jurnal 1968-1968*, cu o prefață de Marius Vasileanu, București, Humanitas, 2019.

- Mironescu, Alexandru, *Calea inimii. Eseuri în duhul Rugului Aprins*, București, Editura Anastasia, 1998.
- Mironescu, Alexandru, *Floarea de foc*, București, Editura Elion, 2001.
- Mironescu, Alexandru, *Kairos. Eseu despre teologia istoriei*, București, Editura Anastasia, 1996.
- Mironescu, Alexandru, *La scaunul mărturisirii*, Cluj-Napoca, Renașterea, 2015.
- Mironescu, Alexandru, *Poeme filocalice*, Editura Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, 1999.
- Mironescu, *Calea inimii. Eseuri în duhul Rugului Aprins*, București, Humanitas, 2019.
- Mironescu, Ileana, *În preajma lui Alexandru Mironescu*, Cluj-Napoca, Renașterea, 2015
- Mironescu, Șerban, *Rugul Aprins, un mod de a retrăi ortodoxia*, în „Memoria. Revista gândirii arestate”, nr. 62 (1/2008), pp. 60-68.
- Mitric-Ciupe, Vlad, *Arhitecți români și detenția politică 1944-1964. Între destin concentraționar și vocație profesională*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2013.
- Morar-Vulcu, Călin, *Republica își făurește oamenii. Construcția identităților politice în discursul oficial din România, 1948-1965*, Cluj-Napoca, Eikon, 2007.
- Neogoe-Pleșa, Elis, „1968 – anul reformării agenturii Securității”, în *Caietele CNSAS*, nr. 1/2008, p. 9-22.
- Nicolau, Nicolae, „Rugul Aprins al Maicii Domnului” în *Din documentele rezistenței, Arhiva Asociației foștilor deținuți politici din România*, nr. 4, 1992, pp. 22-39.
- Nicolau, Nicolae, „Rugul Aprins” în *România liberă*, serie nouă, nr. 1773, sâmbătă 27 ianuarie 1996, p. 2.
- Oprea, Marius, *Adevărata călătorie a lui Zahei: Vasile Voiculescu și taina Rugului Aprins*, București, Editura Humanitas, 2008.
- Oprea, Marius, *Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente 1949-1989*, Iași, Editura Polirom, 2002
- Oprea, Marius, *Bastionul cruzimii. O istorie a Securității (1948-1964)*, București, Editura Polirom, 2008.
- Opriș, Ioan, *Cercuri culturale disidente*, București, Univers Enciclopedic, 2001.
- Pavlovici, Florin Constantin, *Tortura pe înțelesul tuturor*, Fundația Academia Civică, 2009.
- Păiușan, Cristina, Ciuceanu, Radu, *Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist, 1945-1958*, vol. I, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2001.
- Petcu, Adrian Nicolae, „Documente privind atitudinea patriarhului Justinian față de aplicarea Decretului 410/1959”, în *Caietele CNSAS*, nr. 4/2009, p. 333-344.

Petcu, Adrian Nicolae, Enache, George, *Părintele Arsenie Boca în atenția poliției politice din România*, Galați, Partener, 2009.

Petcu, Adrian Nicolae, Enache, George: *Monahismul ortodox și puterea comunistă în România anilor '50*, Galați, Partener, 2009.

Petcu, Adrian Nicolae, Luchian, Nicolae Cătălin, *Clerici și mireni mărturisitori din arhiepiscopia Iașilor, în închisorile comuniste*, Iași, Doxologia, 2017.

Plămădeală, Antonie, „Rugul Aprins - moment de spiritualitate românească” în *Saeculum. Revistă de sinteză culturală* (Sibiu), serie nouă, Anul I (III), nr. 3–4 (12) / 1995.

Plămădeală, Antonie, *Rugul aprins*, Sibiu, Editura Arhiepiscopiei Sibiului, 2002.

Popescu, Florentin, *Detenția și sfârșitul lui Vasile Voiculescu*, București, Editura Vestala, 2000.

Popescu, Florentin, *Viața lui Vasile Voiculescu*. Ediția a 2-a revăzută și adăugită, București, Editura Vestala, 2008.

Rădulescu, Mihai, „*Rugul aprins*” de la Mănăstirea Antim la Aiud, București, Editura Proxima, 2009, 212 p.

Rădulescu, Mihai, „Consemnări despre „Rugul aprins”, dintr-o convorbire cu părintele Dumitru Stăniloae”, în *Din documentele rezistenței. Arhiva Asociației foștilor deținuți politici din România*, nr. 4, 1992, pp. 56-58.

Rădulescu, Mihai, *Rugul Aprins de la Mănăstirea Antim la Aiud*, București, Editura Proxima, 2009.

Rădulescu, Mihai, *Rugul aprins. Arestare, condamnare, achitare*, Editura Agapis, 2003.

Rădulescu, Mihai, *Rugul aprins: duhovnicia ortodoxiei, sub lespezi, în Gherlele comuniste*, București, Editura Ramida, 1993.

Rădulescu, Mihai, *Sandu Tudor și „Floarea de foc”*, Vatra Dornei, Editura Panaghia, 2008.

Reisigl, Martin, Wodak, Ruth, *The Discourse-Historical Approach (DHA)* in R. Wodak, M. Meyer (eds.), *Methods for Critical Discourse Analysis*, Sage (2nd revised edition), London, 2009.

Ricoeur, Paul, *Memoria, istoria, uitarea*, Timișoara, Amarcord, 2001.

Rogojan, Marilena Delia, *Vasile Voiculescu, portretul unui cărturar creștin*, Cluj-Napoca, Editura Mediamira, 2009.

Savin, Ioan Gh., *Mistica și ascetica ortodoxă*. Cu un cuvânt înainte de Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Sibiu, Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu, 1996.

Scrima, André, *Ortodoxia și încercarea comunismului*, volum îngrijit de Vlad Alexandrescu, București, Humanitas, 2008.

Scrima, André, *Timpul rugului aprins: maestrul spiritual în tradiția răsăriteană*, București, Humanitas, 2010.

Spiridon, Raluca, „Sursele istorice ale Arhivei CNSAS. Limitele documentelor din Fondul Penal (1945-1968)”, în *Caietele CNSAS*, nr. 1/2008, p. 221-237.

Thom, Françoise, *Limba de lemn*, București, Humanitas, 1993.

Tudor, Sandu, *Acatistul Preacuviosului Părintelui nostru Sfântul Dimitrie cel Nou Boarul din Basarabov*, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1942.

Tudor, Sandu, *Comornic*, versuri, București, 1925.

Tudor, Sandu, *Universalism românesc*, Cluj-Napoca, Editura Eikon, 2013.

Țăranu, Liviu, „Câteva considerații privind schimbările din politica de personal în cadrul structurilor M.A.I’ la începutul anilor ’60, în *Caietele CNSAS*, nr. 2/2008, p. 39-48.

Ungureanu, George, *Camera zero*, Câmpulung Moldovenesc, Editura Fundației Culturale „Alexandru Bogza”, 2009.

Ursu, Ioana, „*Rugul aprins*” de la Antim: un model de monahism și misiune în Altarul Reîntregirii, nr. 3/2014.

Ursu, Ioana, „Rugăciune, rezistență, represiune: „Rugul aprins” de la mănăstirea Antim” în *Eucharist and Martyrdom. From the Ancient Catacombs to the Communist Prisons*, proceedings of the 13th International Symposium on Science, Theology and Arts, Alba-Iulia, Editura Reîntregirea, 2014.

Ursu, Ioana, „Narrativity and Legitimation in the Discourse of the Communist Archives: Analysing the Files of «the Burning Bush Organization»”, in *History of Communism in Europe*, vol. 5/2014, Zetabooks, p. 155-167.

Vasilache, Vasile, „*Rugul Aprins*”: Cercul literar cultural de la Mănăstirea Antim din București, în Calendarul „Credința” Detroit, U.S.A., 1992, pp. 66-71.

Vasilachi, Vasile, *Another world : memoires from communist prisons*, [s.n.], New York, 1987.

Vasile, Cristian, *Biserica Ortodoxă Română în primul deceniu comunist*, București, Curtea Veche, 2005.

Vasile, Cristian, „Intelectualii și clerul monahal ortodox. Asociația „Rugul Aprins, 1945-1948”, în *Revista istorică*, s.n., tom XIV, nr. 1-2, 2003.

Vasile, Cristian, *Politicile culturale comuniste în timpul regimului Gheorghiu-Dej*, București, Humanitas, 2011.

Văsâi George, *În căutarea sensului pierdut*, Editura Solteris, s.l..

Velicu, Dudu, *Biserica Ortodoxă în perioada sovietizării României. Însemnări zilnice. 1945-1947*, București, 2004.

Viola, Lynne, *Popular Resistance in the Stalinist 1930s: Soliloquy of a Devil's Advocate* in „Kritika: Explorations in Russian and Eurasian History”, Volume 1, Number 1, Winter 2000 (New Series), pp. 45-69.

Voiculescu, Vasile, *Integrala operei poetice*. Ediție îngrijită și prefață de Roxana Sorescu, București, Editura Anastasia, 1999.

Voiculescu, Vasile, *Integrala prozei literare*. Ediție îngrijită, prefață și cronologie de Roxana Sorescu, București, Editura Anastasia, 1998.

Voiculescu-Defour, Gabriela, *Discreția binelui și strălucirea geniului*, în „Lumea magazin”, nr. 4/1997.

Widowsson, H.G., *Discourse Analysis*, Oxford University Press, 2007.

Wodak, Ruth, Chilton, Paul (eds.), *A New Agenda in (Critical) Discourse Analysis*, John Benjamins Publishing Company, 2005.

Wodak, Ruth, Meyer, Michael, *Critical Discourse Analysis: History, Agenda, Theory and Methodology* in R. Wodak, M. Meyer (eds.), *Methods for Critical Discourse Analysis*, Sage (2nd revised edition), London, 2009.

